

PELASTUSOPISTO

POLIISI
POLISIAMMATTIKORKEAKOULU

Samarbetet mellan Österbottens räddningsverk och kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter

Linus Östman

8/2024

Lärdomsprov / räddningsbranschens befälsutbildning (YH)

Abstrakt

FÖRFATTARE:	Linus Östman
EXAMENSARBETETS NAMN:	Samarbetet mellan Österbottens räddningsverk och kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter.
EXAMENSARBETETS FORM:	undersökande
OFFENTLIGHETSGRAD:	offentlig
HANDLEDARE:	Aku Oksala, lärare
UTBILDNING:	räddningsbranschens befälsutbildning (YH)
SIDANTAL:	27 + bilaga
KONTROLLMÅNAD OCH -ÅR:	8/2024
NYCKELORD:	Räddningsmyndighet, byggnadstillsynsmyndighet, samarbete, bygglov

Enligt Räddningslagen har räddningsmyndigheten i Finland i uppgift att ge styrning, rådgivning, säkerhetskommunikation samt samarbeta med andra myndigheter för att förebygga olyckor. Räddningsmyndigheten samarbetar med kommunernas markanvändnings- och byggmyndigheter genom att svara på utlåtandeförfrågningar och framhäva brand- och utrymningssäkerhet samt möjligheter för räddningsverksamhet.

Detta lärdomsprov går igenom räddningsmyndighetens roll vid bygglovsprocessen och hur samarbetet fungerar mellan byggnadstillsynsmyndigheterna i Österbotten och räddningsverket. Lärdomsprovet består av två huvuddelar. Den första delen innehåller information om räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen. Den andra delen består av intervjuer med ansvariga för kommunernas byggnadstillsyner. Lärdomsprovet avslutas med diskussion och förslag på vidareutveckling.

Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen är central för att säkerställa att alla byggnader uppfyller höga brandsäkerhetsstandarder. Genom att granska, övervaka och ge utlåtanden bidrar räddningsmyndigheten aktivt till att minimera brandrisken och skydda människor och egendom i olika byggnadsprojekt.

De flesta intervjuade är mycket nöjda med det nuvarande samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och räddningsmyndigheten. Det finns ett brett stöd för att stärka samarbetet ytterligare, med fokus på att förbättra byggnaders säkerhet och tydligare byggbestämmelser.

Tiivistelmä

TEKIJÄ:	Linus Östman
OPINNÄYTETYÖN NIMI:	Yhteistyö Pohjanmaan pelastuslaitoksen ja kuntien rakennusvalvontaviranomaisten välillä.
OPINNÄYTETYÖN MUOTO:	tutkimuksellinen
JULKISUUSASTE:	julkinen
OHJAAJA:	Aku Oksala, opettaja
TUTKINTO:	pelastusalan päällystötutkinto (AMK)
SIVUMÄÄRÄ:	27 + liite
TARKASTUSKUUKAUSI JA -VUOSI:	8/2024
AVAINSANAT:	Pelastusviranomainen, rakennusvalvontaviranomainen, yhteistyö, rakennuslupa

Pelastuslain mukaan pelastusviranomaisilla on Suomessa vastuu ohjauksen, neuvonnan, turvallisuusviestinnän antamisesta sekä yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Pelastusviranomainen tekee yhteistyötä kuntien maankäyttö- ja rakennusviranomaisten kanssa vastaamalla lausuntopyyntöihin ja korostamalla palo- ja poistumisturvallisuutta sekä pelastustoiminnan mahdollisuuksia.

Tämä opinnäytetyö tarkastelee pelastusviranomaisen roolia rakennuslupaprosessissa sekä yhteistyön toimivuutta Pohjanmaan rakennusvalvontaviranomaisten ja pelastuslaitoksen välillä. Tämä opinnäytetyö käsittelee pelastusviranomaisen roolia rakennuslupaprosessissa sekä yhteistyön toimivuutta Pohjanmaan rakennusvalvontaviranomaisten ja pelastuslaitoksen välillä. Opinnäytetyö koostuu kahdesta pääosasta. Ensimmäinen osa sisältää tietoa pelastusviranomaisen roolista rakennuslupaprosessissa. Toinen osa koostuu haastatteluista, jotka on tehty kuntien rakennusvalvonnan vastuuhenkilöiden kanssa. Opinnäytetyö päättyy keskusteluun ja ehdotuksiin jatkokehityksestä.

Pelastusviranomaisen rooli rakennuslupaprosessissa on keskeinen sen varmistamisessa, että kaikki rakennukset täyttävät korkeat paloturvallisuusstandardit. Tarkastamalla, valvomalla ja antamalla lausuntoja pelastusviranomainen edistää aktiivisesti paloriskien minimointia sekä ihmisten ja omaisuuden suojaamista erilaisissa rakennushankkeissa.

Suurin osa haastatteluista on erittäin tyytyväisiä nykyiseen yhteistyöhön rakennusvalvontaviranomaisten ja pelastusviranomaisen välillä. Yhteistyön vahvistamiselle on laajaa kannatusta, erityisesti rakennusturvallisuuden parantamiseen ja rakennusmääräysten selkeyttämiseen keskittyen.

Abstract

AUTHOR:	Linus Östman
TITLE OF THESIS:	Cooperation Between the Ostrobothnia Rescue Department and the Municipal Building Inspection Authorities.
TYPE OF THESIS:	research-based thesis
PUBLICITY:	public
SUPERVISOR:	Mr. Aku Oksala, Instructor
DEGREE:	Bachelor of Rescue Services
NUMBER OF PAGES:	27 + appendix
MONTH AND YEAR OF REVIEW:	8/2024
KEYWORDS:	Rescue authority, building inspection authority, cooperation, building permit

According to the Rescue Act, the rescue authority in Finland is responsible for providing guidance, advice, safety communication, and cooperating with other authorities to prevent accidents. The rescue authority collaborates with municipal land use and building authorities by responding to requests for statements and emphasizing fire and evacuation safety, as well as the possibilities for rescue operations.

This thesis examines the role of the rescue authority in the building permit process and how the cooperation between building inspection authorities in Ostrobothnia and the rescue services functions. The thesis is divided into two main parts. The first part contains information about the role of the rescue authority in the building permit process. The second part consists of interviews with those responsible for the municipal building inspections. The thesis concludes with a discussion and suggestions for further development.

The rescue authority's role in the building permit process is central to ensuring that all buildings meet high fire safety standards. By reviewing, monitoring, and providing statements, the rescue authority actively contributes to minimizing fire risks and protecting people and property in various construction projects.

The majority of the interviewees are very satisfied with the current cooperation between building supervision authorities and the rescue authority. There is broad support for further strengthening this collaboration, with a focus on improving building safety and clarifying building regulations

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
2 Syfte och metod	7
2.1 Syfte	7
2.2 Metod	7
2.3 Avgränsningar	8
3 Bakgrund	9
3.1 Österbottens räddningsverk	9
3.1.1 Förebyggande av olyckor	10
3.2 Byggnadstillsynsmyndigheten	12
4 Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen	14
4.1 Gällande lagstiftning	14
4.2 Kommande lagstiftning	17
5 Intervjufrågor	19
6 Resultat av intervjuerna	20
7 Sammanfattning	23
7.1 Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen	23
7.2 Samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och Österbottens räddningsverk	24
8 Diskussion och förslag på vidareutveckling	25
Källor	26
Bilaga 1	28

1 Inledning

Enligt Räddningslagen har räddningsmyndigheten i Finland i uppgift att ge styrning, rådgivning, säkerhetskommunikation samt samarbeta med andra myndigheter för att förebygga olyckor. Räddningsmyndigheten samarbetar med kommunernas markanvändnings- och byggmyndigheter genom att svara på utlåtandeförfrågningar och framhäva brand- och utrymningssäkerhet samt möjligheter för räddningsverksamhet.

Genom samarbete med planläggningsmyndigheter, bygglovsmyndigheter och miljöhälsovård skapas en tryggare bostadsmiljö. Samarbetet säkerställer möjligheten att redan i planeringsfasen beakta räddningslagens åtaganden och därigenom stärka säkerheten under byggprocessen.

I detta lärdomsprov undersöks hur samarbetet mellan kommunerna i Österbottens välfärdsområde och räddningsverket fungerar. Syftet är att identifiera eventuella problem i samarbetet och att ta fram förbättringsförslag.

Lärdomsprovet består av två huvuddelar. Den första delen innehåller information om räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen. Den andra delen består av intervjuer med ansvariga för kommunernas byggnadstillsyner. Lärdomsprovet avslutas med diskussion och förslag på vidareutveckling.

I lärdomsprovet undersöks samarbetet mellan Österbottens räddningsverk och de byggnadstillsynsmyndigheter som existerar på dess verksamhetsområde. Namnet på lärdomsprovet är Samarbete mellan Österbottens räddningsverk och kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter.

Ämnet valdes med utgångspunkt i den studerandes arbetsuppgifter, vilka inkluderar att koordinera styrningen av markanvändning och byggande ur ett räddningsmyndighetsperspektiv. Ett kontinuerligt samarbete äger rum mellan kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter och Österbottens räddningsverk. För att kunna förbättra denna verksamhet är det viktigt att analysera vad som fungerar bra och identifiera områden som kan utvecklas ytterligare. Slutsatserna som dras i lärdomsprovets diskussion har betydelse för att effektivisera de nuvarande arbetsuppgifterna och förbättra samarbetsprocessen.

Genom att utvärdera och dokumentera både styrkor och svagheter i den nuvarande verksamheten, kan praktiska rekommendationer ges för framtida förbättringar. Dessa slutsatser kan sedan användas för att implementera mer effektiva arbetsmetoder och förbättra samarbetet mellan de involverade myndigheterna. Därmed kan räddningsmyndigheternas insatser inom markanvändning och byggande optimeras, vilket gynnar både säkerheten och effektiviteten i deras arbete. Målet är att skapa en mer strukturerad och samordnad process som bidrar till bättre beslut och snabbare åtgärder i praktiken. Detta arbete är av betydelse för att säkerställa att räddningsmyndigheten kan fortsätta att utvecklas och möta framtida utmaningar på ett effektivt sätt.

I Österbottens landskap finns flera större industriinvesteringar planerade inom en snar framtid. Större industrikomplex och nya tekniker kan vara utmanande för både byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsväsendet. Därför ses det också som relevant att påbörja samarbetet inom markanvändning och byggande mellan räddningsmyndigheten och kommunerna.

2 Syfte och metod

I detta kapitel beskrivs syfte, metod och avgränsningar för lärdomsprovet.

2.1 Syfte

Syftet med lärdomsprovet är dels att få en tydlig bild över hur samarbetet mellan räddningsmyndigheten och kommunernas byggnadstillsyner fungerar i dagsläget, dels att få utvecklingsförslag på hur man kunde förbättra samarbetet.

2.2 Metod

Följande forskningsfrågor kommer att besvaras:

1. Hur anser byggnadstillsynerna inom Österbottens räddningsverks område att samarbetet mellan räddningsmyndigheten och kommunernas byggnadstillsyner fungerar i dagsläget?
2. Hur kan samarbetet mellan räddningsmyndigheten och kommunernas byggnadstillsyner förbättras?

Anställda vid byggnadstillsynerna inom Österbottens räddningsverks område kommer att intervjuas. Svaren på intervjufrågorna kommer att sammanställas och analyseras. Förhoppningsvis kan en slutsats dras över hur samarbetet borde utvecklas mellan Österbottens räddningsverk och kommunernas byggnadstillsyner.

I detta examensarbete anses en kvalitativ ostrukturerad intervju vara en motiverad forskningsmetod. De som intervjuas kommer att ha möjlighet att framföra sina åsikter på de frågor som ställs.

Information om vad som är räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen kommer att studeras. För att få reda på denna frågeställning kommer gällande Markanvändnings- och bygglag och anvisningar att studeras. Samtidigt kommer material kring den kommande lagstiftningen att gås igenom.

2.3 Avgränsningar

Lärdomsprovet avgränsas till Österbottens räddningsverks område och de byggnadstillsynsmyndigheter som är verksamma på området. Under första delen av år 2023 när detta lärdomsprov färdigställdes hade varje kommun i Österbotten sin egen byggnadstillsynsmyndighet, det vill säga följande 14 kommuner:

- 1) Jakobstad
- 2) Kaskö
- 3) Korsholm
- 4) Korsnäs
- 5) Kristinestad
- 6) Kronoby
- 7) Laihela
- 8) Larsmo
- 9) Malax
- 10) Nykarleby
- 11) Närpes
- 12) Pedersöre
- 13) Vasa
- 14) Vörå

Vid kontroll av statistik begränsas årtalet till år 2023, eftersom detta är det första året när Österbottens välfärdsområde har haft ansvar över räddningsväsendet i landskapet.

3 Bakgrund

I följande kapitel finns bakgrund om Österbottens räddningsverk och kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter beskriven.

3.1 Österbottens räddningsverk

Enligt räddningslagen 379/2011 27 § ska välfärdsområdet besluta om på vilket sätt räddningsverket inom sitt område ska sörja för:

- 1) den styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation inom räddningsväsendet som syftar till att förebygga eldsvådor och andra olyckor och ha beredskap att avvärja olyckor samt till ändamålsenlig verksamhet i olyckssituationer och tillbud och när följderna av olyckor begränsas,
- 2) räddningsväsendets tillsynsuppgifter,
- 3) varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta,
- 4) de uppgifter som hör till räddningsverksamheten

Enligt Lag om ordnande av räddningsväsendet 613/2021 6 § ska välfärdsområdesfullmäktige besluta om räddningsväsendets servicenivå. Detta blir det så kallade servicenivåbeslutet. I samma paragraf står det också att "När beslutet om servicenivån fattas ska nationellt betydande risker beaktas, faror som finns i området klarläggas och de risker farorna medför bedömas samt verksamhetens mål, tillgängliga resurser, de tjänster som produceras och servicenivån bestämmas." Med andra ord görs en riskanalys över landskapet. På basis av riskanalysen fattas servicenivåbeslutet.

Från och med 1.1.2023 är Österbottens räddningsverk en del av Österbottens välfärdsområde. I samband med välfärdsområdesreformen växte Österbottens räddningsverks område med tre kommuner; Jakobstad, Larsmo och Kronoby. I samband med reformen motsvarar räddningsverkets område hela Österbottens landskap med dess 14 kommuner. (Österbottens räddningsverk. 2023, s. 5).

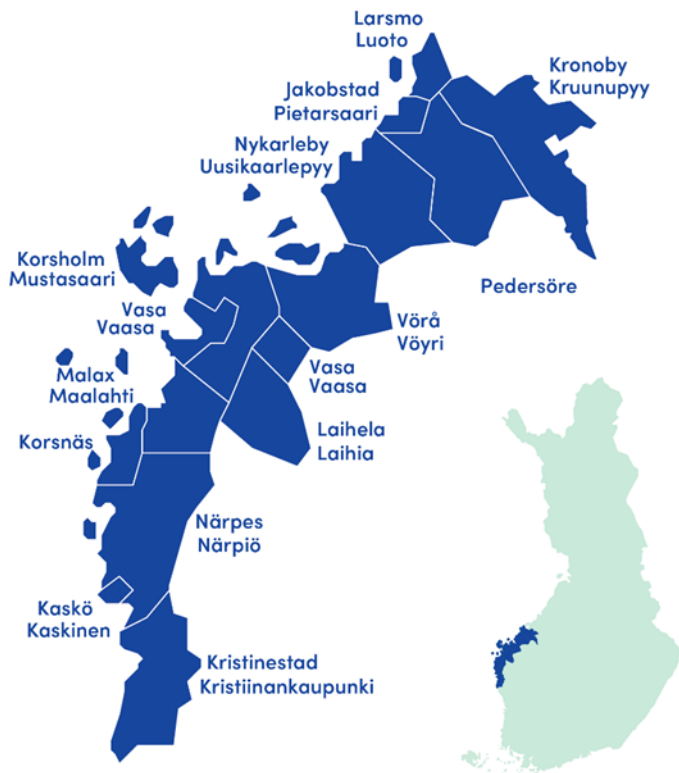

Bild 1. Österbottens velfärdsområde (Österbottens räddningsverk. 2023)

Området är avlångt och relativt smalt. Totalt finns det 8000 km strandlinje i området. Landskapets areal är 17 843 km², varav 7357 km² är landområden. (Österbottens räddningsverk. 2023, s. 7).

I Österbottens landskap fanns det 31.12.2023 177 602 invånare varav 40,4 % hade finska som modersmål och 49,9 % hade svenska som modersmål. Cirka 10,6 % av invånarna hade ett annat modersmål än svenska eller finska. (FOS).

I Österbotten finns det 46 st brandstationer varav två brandstationer är bemannade dygnet runt. Övriga brandstationer har dagtidspersonal och/eller avtalsbrandkår (Österbottens velfärdsområde. 2023, s. 69).

3.1.1 Förebyggande av olyckor

Förutom de lagstadgade uppgifterna som finns skrivna i Räddningslagen, fokuserar Österbottens räddningsverk på att få en högklassig kundservice i rätt form, som främjas av en kontinuerlig utveckling av verksamheten. Eftersom Österbottens räddningsverks område har utökats med tre kommuner i samband med velfärdsområdesreformen, ligger mycket fokus på de inkommande åren på att förenhetliga verksamheten och öka på samarbetet inom och utanför räddningsverket. (Österbottens velfärdsområde. 2023 s. 33).

Tjänsterna för förebyggande av olyckor produceras vid Österbottens räddningsverk av hela personalen som jobbar på räddningsverket. Totalt används 23 årsverken på förebyggande av olyckor i Österbotten. (Österbottens velfärdsområde. 2023, s. 34).

Totalt arbetar 15 årsverken på avdelningen för förebyggande av olyckor vid Österbottens räddningsverk. Förebyggande av olyckor ansvarar för följande uppgifter:

- Tillsyn
- Tillsyn av farliga kemikalier
- Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation
- Samarbete för förebyggande av olyckor
- Tillsyn av brandriskanmälningar och tjänster som hör till det
- Utveckling av arbetssätt
- Jourhavande brandinspektör

Avdelningarna för räddningsverksamhet och beredskap producerar totalt 9 årsverken inom förebyggande av olyckor på Österbottens räddningsverk. (Österbottens välfärdsområde. 2023, s. 34).

Österbottens välfärdsområdes servicenivåbeslut för räddningsväsendet har delat in arbetet med att förebygga olyckor i följande delar:

- Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation som hör till räddningsväsendet
 - Brandutredning
 - Samarbete för att förebygga olyckor
 - Uppföljning av olycksutvecklingen
 - Tillsynsuppgifter
 - Övriga tjänster
- (Österbottens välfärdsområde. 2023. s. 1)

I servicenivåbeslutet står det skrivet: "Genom samarbete med stadsplanering, byggnadstillsynsmyndigheter och miljö- och hälsoskydd uppnås en tryggare boendemiljö för människorna. Samarbetet garanterar bättre möjligheter att redan i planeringsskedet beakta skyldigheterna enligt räddningslagen och på så sätt effektivisera framförandet av säkerhetsaspekter i byggnadsskedet." (Österbottens välfärdsområde. 2023. s. 45).

Med andra ord satsar Österbottens räddningsverk på att förebygga olyckor redan i planeringsskedet vid byggandet, eftersom det anses vara det effektivaste sättet att förebygga olyckor. (Österbottens välfärdsområde, 2023, s. 35-39).

Enligt Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik, PRONTO, har Österbottens räddningsverk gett utlåtanden på bygglov enligt tabell 1.

Tabell 1. Antal utlåtan den på bygglov av Österbottens räddningsverk per kommun år 2023 (PRONTO).

Kommun	Antal
Kaskö	3
Korsnäs	4
Kristinestad	9
Kronoby	14
Laihela	0
Larsmo	8
Malax	14
Korsholm	38
Närpes	19
Jakobstad	7
Pedersöre	9
Nykarleby	6
Vasa	32
Vörå	9
Totalt	172

Bygglov styrs också av kommunernas planläggningsarbete. Enligt PRONTO har Österbottens räddningsverk gett utlåtan den på planläggning enligt tabell 2.

Tabell 2. Antal utlåtan den på planläggning av Österbottens räddningsverk per kommun år 2023 (PRONTO).

Kommun	Antal
Kaskö	3
Korsnäs	3
Kristinestad	5
Kronoby	2
Laihela	5
Larsmo	2
Malax	2
Korsholm	4
Närpes	2
Jakobstad	2
Pedersöre	3
Nykarleby	4
Vasa	24
Vörå	3
Totalt	64

Enligt tabell 1 och 2, kan det konstateras att Österbottens räddningsverk gett 236 utlåtan den på bygglov och planläggning under år 2023.

3.2 Byggnadstillsynsmyndigheten

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet skall övervaka att planerna iakttas, sörja för behandlingen av tillstånd för byggande och andra åtgärder samt för sin del övervaka underhållet och skötseln av den byggda miljön och byggnaderna enligt vad som bestäms om saken. (Markanvändnings- och byggförordning 895/1999 4 §).

I markanvändnings- och bygglagen 139/1999 21 § framgår det att: "De myndighetsuppgifter som gäller byggnadstillsynen sköts av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser, dock inte av kommunstyrelsen. För byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn skall kommunen ha en byggnadsinspektör. Om det är ändamålsenligt med tanke på skötseln av uppgifterna, kan flera kommuner ha en gemensam byggnadsinspektör. Kommunen kan också med stöd av ett avtal låta en annan kommuns tjänsteinnehavare sköta byggnadstillsynen."

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet skall också övervaka byggandet att det följer tidigare nämnda lag. Byggnadstillsynsmyndigheten skall också sköta om den allmänna styrningen och rådgivningen inom byggande i kommunen. (Markanvändnings- och bygglagen 139/1999 124 §).

Bygglov, åtgärdstillstånd, rivningslov och tillstånd för miljöåtgärder avgörs av kommunens byggnadstillsynsmyndighet (Markanvändnings- och bygglagen 139/1999 130 §). Utöver handläggning och godkännande av bygglov och åtgärdstillstånd för byggande godkänner också byggnadstillsynsmyndigheten om en byggnad kan tas i bruk och är byggd enligt lovet eller tillståndet. En byggnad, eller en del av byggnaden, kan också tas i bruk efter en partiell slutsyn. (Markanvändnings- och bygglagen 139/1999 153 §).

På kommunnivå krävs myndighetssamarbete för att kunna uppnå de krav som ställs i lagstiftningen. De viktigaste samarbetsparterna för byggnadstillsynsmyndigheten är planläggningen, miljöskyddet och räddningsväsendet. Museiverket, miljöhälsan och kommunaltekniken är också viktiga samarbetsparter. (Jääskeläinen, 2024, s. 10).

4 Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen

I detta kapitel finns räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen beskriven enligt gällande och kommande lagstiftning.

4.1 Gällande lagstiftning

Enligt gällande lagstiftning ska brandsäkerheten tas i beaktande på det sätt som användningsändamålet förutsätter i byggprojekt. Med andra ord ska risken för att brand uppkommer begränsas, byggnadens bärande konstruktioner ska vara sådana att de vid eldsvåda behåller sin bärformåga, utrymningen ska vara tryggad, möjlighet för räddningsinsatser ska vara tryggad och uppkomsten samt spridning av brand och rök inom byggnaden och till närliggande byggnader ska begränsas. (Markanvändnings- och bygglag 117b §).

Enligt räddningslagen ska välfärdsområdet besluta om på vilket sätt räddningsverket inom sitt område ska sörja för den styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation inom räddningsväsendet som syftar till att förebygga eldsvådor och andra olyckor och ha beredskap att avvärja olyckor samt till ändamålsenlig verksamhet i olyckssituationer och tillbud och när följderna av olyckor begränsas. (Räddningslagen 27 §). Enligt 42 § i samma lag ska räddningsverket samarbeta med andra myndigheter i syfte att förebygga olyckor och upprätthålla säkerheten.

Inrikesministeriet gjorde en förhandsutredning inför förnyandet av räddningslagen åren 2020 och 2021. I slutrapporten framgår det att räddningsmyndighetens roll i byggprojekt och bygglovsansökningar inte är självklar. Det framgår också att det är skäl att förtydliga räddningsmyndighetens roll i både kommande räddningslagstiftning och bygglagstiftning. (Inrikesministeriet, 2021, s. 19 och 43).

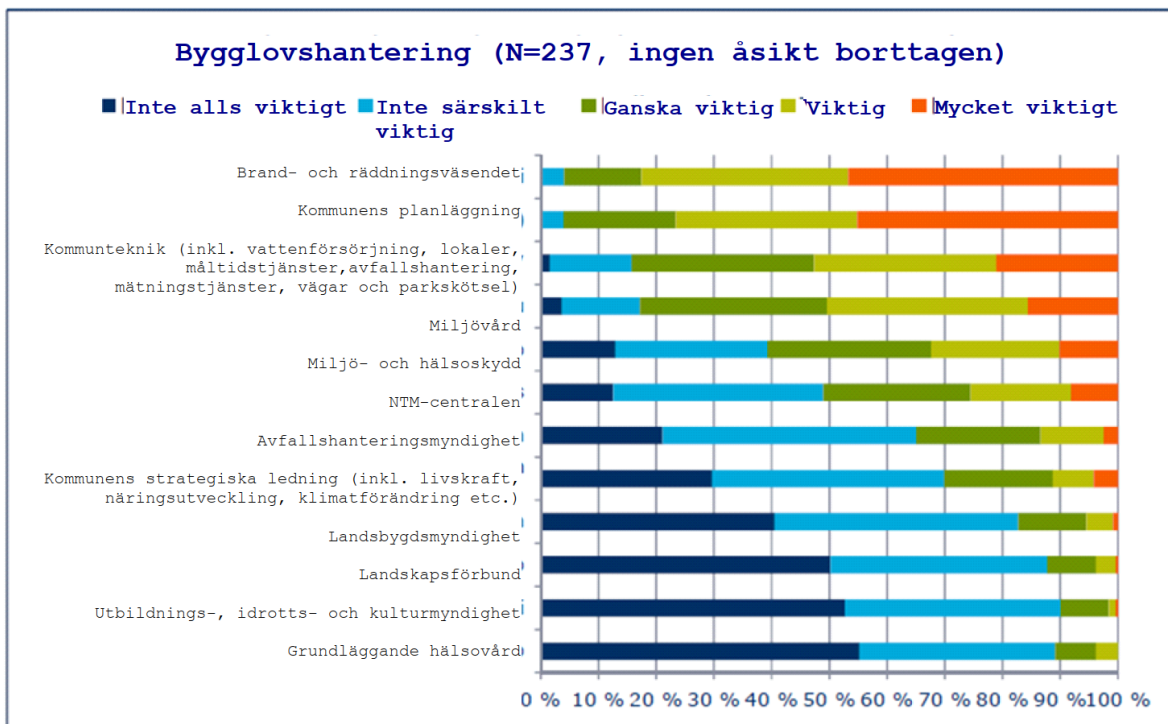

Bild 2. Översikt över hur viktiga olika myndigheter är i bygglovsbehandling (Parviainen, 2016, s. 8).

Ur bild 2 kan det konstateras att räddningsmyndigheten är en utav de viktigaste samarbetsmyndigheterna vid behandling av bygglov vid byggnadstillsynsmyndigheten.

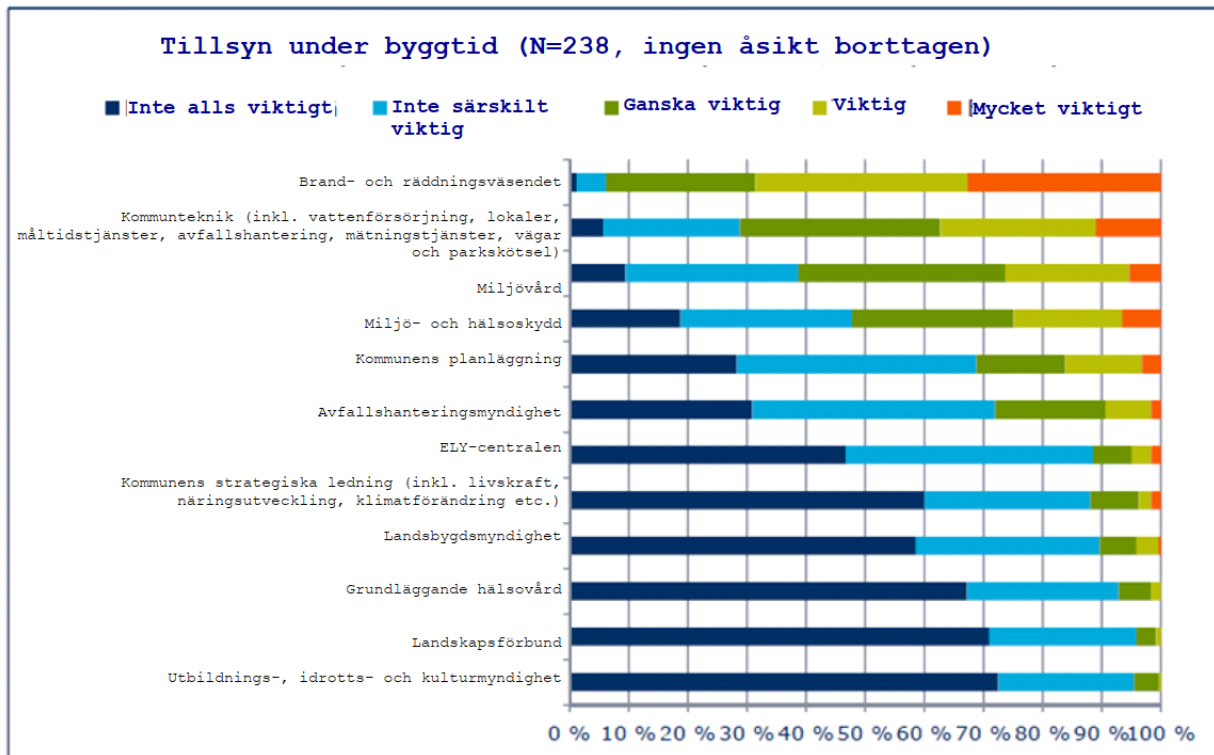

Bild 3. Översikt hur viktiga olika myndigheter är vid tillsyn av byggnadsarbete (Parviainen, 2016, s. 9).

Ur bild 3 kan det konstateras att räddningsmyndigheten är en utav de viktigaste samarbetsmyndigheterna för byggnadstillsynsmyndigheten vid övervakande av byggarbete.

Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen är avgörande för att säkerställa byggnadens säkerhet och uppfyllande av brandsäkerhetsföreskrifter. Deras uppgifter inkluderar att bedöma och ge utlåtanden om byggnadens brandsäkerhet under olika faser av planeringen och konstruktionen. Detta innefattar granskning av brandtekniska planer, säkerställande av tillräckliga utrymningsvägar, och att brandbekämpningsutrustning är korrekt placerad och tillgänglig. Räddningsmyndigheten samarbetar nära med byggnadsmyndigheterna för att integrera säkerhetsåtgärder i hela byggprocessen. Genom detta arbete bidrar de till att skapa säkra byggnader som uppfyller både lagstadgade krav och praktiska säkerhetsbehov. (Topten).

Räddningsmyndighetens sakkunnighet inom brandsäkerhetsfrågor anses allmänt vara viktig. Behovet av brandsäkerhetsexpertis under byggprojekt har också visat sig nödvändigt. Räddningsmyndigheterna själva anser att deras deltagande i byggprojekt och myndighetssamarbete är avgörande för att säkerställa förutsättningarna för räddningsinsatser. Många kritiska beslut för brandsäkerheten fattas redan under planerings- och byggfasen. Räddningsmyndighetens roll som brandsäkerhetssakkunnig är därför allmänt accepterad, och de har samhällets och medborgarnas förtroende. (Nyman, 2022, s. 65).

Österbottens räddningsverk deltar som sakkunnig vid byggnadstillsynens partiella slutsyn eller slutsyn. Över tillsynsbesöket skriver räddningsmyndigheten ett utlåtande till byggnadstillsynsmyndigheten. I utlåtandet lyfts ofta upp saker gällande brand- och utrymningssäkerhet. Efter att byggnaden har blivit slutsynad, klassificeras den enligt räddningsverkets tillsynsplan. Företag och inrättningar har ett tillsynsintervall på 12-120 månader och bostadsbyggnader har ett tillsynsintervall på 120 månader. (Österbottens räddningsverk, 2024, s. 32-37).

I lag om ändring av räddningslagen 436/2023 81 a § kan räddningsmyndigheten förrätta en inspektion av ett byggnadsobjekt medan byggprojektet pågår, om byggnadstillsynen och räddningsmyndigheten bedömer att det är nödvändigt. Över inspektionen skriver räddningsmyndigheten ett skriftligt utlåtande som delges åt byggnadstillsynsmyndigheten, den som påbörjar ett byggprojekt och vid behov övriga. Byggnadstillsynsmyndigheten kan utifrån utlåtandet vidta behövliga åtgärder enligt markanvändnings- och bygglagen.

I Finland används ett myndighetsnätverk för radiotrafik kallat VIRVE. Under 2020-talet kommer en ny version av myndighetsnätverket att tas i bruk (Erillisverkot). "Välfärdsområdets räddningsmyndighet kan förelägga den som äger en byggnad eller konstruktion att till byggnaden eller konstruktionen skaffa nödvändiga anordningar som säkerställer tillgängligheten i fråga om ett myndighetsnät och en kommunikationstjänst med anknytning till myndighetskommunikation (tjänst för myndighetskommunikation) och att hålla dessa anordningar i funktionsdugligt skick" (Räddningslagen 379/2011 109 §). Enligt Erillisverkots anvisning för nya byggnader ska en hörbarhetsutredning göras om det i byggnaden finns högre risker som t.ex. köpcentrum, underjordiska parkeringshallar, tunnlar, passagerarterminaler, serviceboenden och byggnader var det ordnas offentliga tillställningar (Erillisverkot, 2024).

Enligt gällande byggbestämmelser, ska varje byggnad ha en definierad brandklass. Brandklasserna i Finland är P0, P1, P2 och P3. Brandklasserna P1, P2 och P3 följer de bestämmelser gällande brand- och utrymningssäkerhet som finns definierade Miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet. Brandklass P0 är en byggnad som dels eller helt är projekterad med basis på en uppskattad brandutveckling i byggnaden. Vid projekteringen av en P0 brandklassad byggnad ska räddningsverkets möjligheter att agera tas i beaktande och presenteras i dokumenten som hänför sig till bygglovet. Det betyder i praktiken att räddningsverket torde ha rätt att ge

kommentarer på projekteringen. (Miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet 848/2017 3§ och 4§, Inrikesministeriet, 2017).

I slutrapporten för Brandskyddsfondens sponsorerade projekt om P0 brandklassade byggnaders enhetligande, konstateras det att räddningsverkets agerande kan tas i beaktande vid projektering av brandskyddet. Om räddningsverkets agerande tas i beaktande vid projekteringen av brandskyddet behöver bland annat räddningsenheternas ankomsttid, framkomlighet och beredskap redogöras. (Malaska et al, 2022, s. 47)

I praktiken har kommunernas byggnadstillsyner och räddningsverken ett nära samarbete. Räddningsmyndighetens roll är främst att fungera som sakkunnig inom brand- och räddningsbranschen och svara på bygglovsutlåtandeförfrågningar. Räddningsmyndigheten också ger vägledning och råd till byggnadsplanerare och andra myndigheter. Speciellt gällande förebyggande av anlagda bränder, räddningsvägar, reservutgångar, tillgång till vindsutrymmen, släckningsväg till källare, rökventilation och övriga brandtekniska anläggningar. (Miljöministeriet, 2003, s.19)

4.2 Kommande lagstiftning

Den nya bygglagen har blivit stadfäst 21.4.2023 och lagen träds i kraft 1.1.2025 (Bygglag 751/2023 195 §). Den nya lagstiftningen är en modernisering av Markanvändnings- och bygglagen från 1999 och den innehåller inga väsentliga förändringar i uppgiftsområdet för den offentliga byggnadstillsynen. De viktigaste ändringarna i den nya bygglagen som gäller byggnadstillsynen är tillståndssystemet, verifieringen av projekterares och arbetsledares kompetens, digitaliseringen, främjandet av koldioxidsnålt byggande och cirkulär ekonomi samt betoningen av tillsynen under byggtiden. (Jääskeläinen, 2024, s. 1).

Enligt bygglagen 751/2023 32 §, ska ” Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är säker vid brand. Risken för att brand uppkommer ska begränsas. Byggnadens bärande konstruktioner ska vara sådana att de vid eldsvåda behåller sin bärförmåga under den föreskrivna minimitid som fastställs med avseende på sammanstörtning, tryggad utrymning och räddningsinsatser samt på att branden ska fås under kontroll. Uppkomsten och spridningen av brand och rök i byggnaden och spridning av brand till närliggande byggnader ska kunna begränsas. Byggprodukter och tekniska anordningar som är lämpliga med avseende på brandsäkerheten ska användas när byggnaden uppförs.” Utöver 32 § i tidigare nämnda lag framkommer det i 160 § att Säkerhets- och kemikalieverket får lämna ut sekretessbelagd information till räddningsmyndigheten. I den nya lagstiftningen finns inte räddningsmyndigheten eller brandsäkerhet nämnd i andra paragrafer.

På grund av den nya bygglagstiftningen har ett nytt datasystem byggts vid namn Datasystemet för den byggda miljön, RYHTI. I datasystemet samlas uppgifter om områdesanvändningen och byggandet som finns i kommunernas och statliga myndigheters datasystem. Datasystemet kommer att stegvis tas i bruk under år 2024. (RYHTI, 2024).

År 2021 intervjuades Kirsi Rajaniemi, konsultativ tjänsteman vid Inrikesministeriet av tidningen Pelastustieto. Enligt Rajaniemi skulle räddningsmyndighetens och byggnadstillsynens roller i bygglovsprocessen preciseras i kommande lagstiftning. Vid tiden för intervjun var både en förnyelse av markanvändnings- och bygglagen samt räddningslagen aktuell. Rajaniemi lyfter dock

fram att det ska strävas efter att bibehålla det goda samarbetet som skapats. (Pelastustieto, 2021).

I förnyandet av bygglagen har det inte blivit mer preciserat över vad som är räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen. Under sommaren 2024 fanns det ingen information om att en ny räddningslag skulle vara aktuell.

5 Intervjufrågor

I detta stycke finns intervjufrågorna presenterade. Intervjufrågorna valdes för att få fram bakgrundsinformation om byggnadstillsynsmyndigheten, hur samarbetet fungerar mellan byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsverket samt hur samarbetet kunde utvecklas. Vid valet av intervjufrågor gav också en representant från Österbottens räddningsverk sina kommentarer.

1. Hur många jobbar på er byggnadstillsyn?
2. Ungefär hur många bygglov och tillstånd handlägger ni varje år?
3. Är ni bekant med Österbottens räddningsverks tillsynsplan?
4. Är räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen klar?
5. I vilka typer av projekt behöver ni experthjälp gällande brandsäkerhet?
6. Hur övervakar ni att konstaterade brister avhjälpas vid en slutsyn där räddningsmyndigheten deltagit?
7. Hur ser ni på om räddningsmyndigheten skulle börja ta betalt för utlåtanden?
8. Vad fungerar enligt er bra?
9. Vad kunde man utveckla?
10. Gör ni samarbete med någon annan kommuns byggnadstillsynsmyndighet? På vilket sätt?
11. Skulle det finnas behov att utöka samarbetet mellan alla Österbottens byggnadstillsynsmyndigheter och räddningsverket?
12. Finns det något annat ni vill lyfta fram?

6 Resultat av intervjuerna

I denna del presenteras en sammanfattning av intervjusvaren. De enskilda intervjusvaren hittas i bilaga 1. Totalt intervjuades 14 personer, det vill säga en person från varje kommun.

Antalet anställda vid varje byggnadstillsynsmyndighet varierar mellan en till tolv personer. Vissa byggnadstillsynsmyndigheter har egna sekreterare, vissa delar sekreterare med andra och vissa har ingen sekreterare alls. Bild 4 visar fördelning av antalet anställda per kommun.

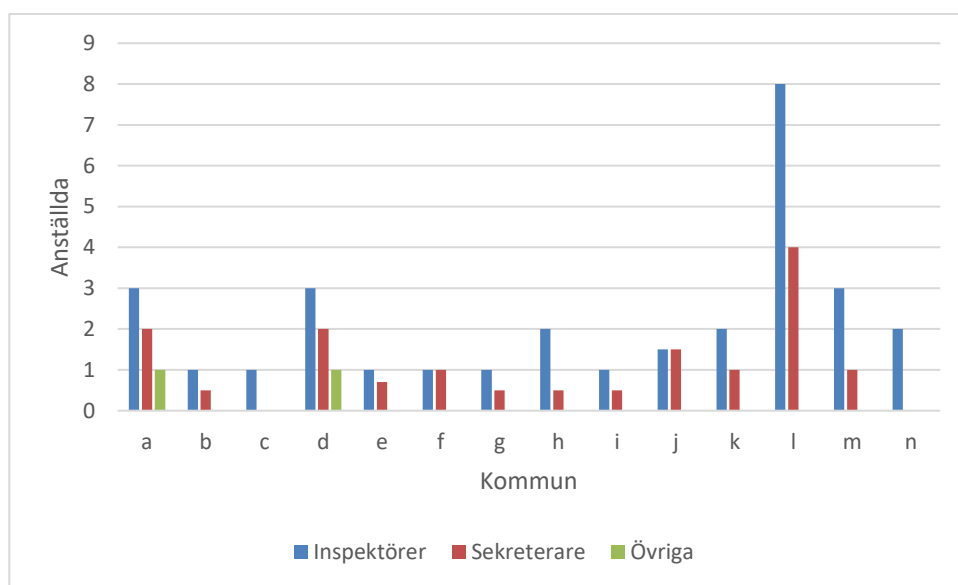

Bild 4. Diagram över hur antalet anställda i byggnadstillsynsmyndigheterna i Österbotten.

Eftersom en del byggnadstillsynsmyndigheter har deltidsanställda, har dessa anställningar räknats som 0,5 i diagrammet.

Antalet bygglov och tillstånd varierar från 20 stycken till 750 stycken per år. Bild 5 visar hur många bygglov och tillstånd som handläggs per anställd vid byggnadstillsynsmyndigheten. Eftersom siffrorna över antalet bygglov och tillstånd som gavs på intervjuerna var en uppskattning och antalet varierar något från år till år har ett medeltal använts.

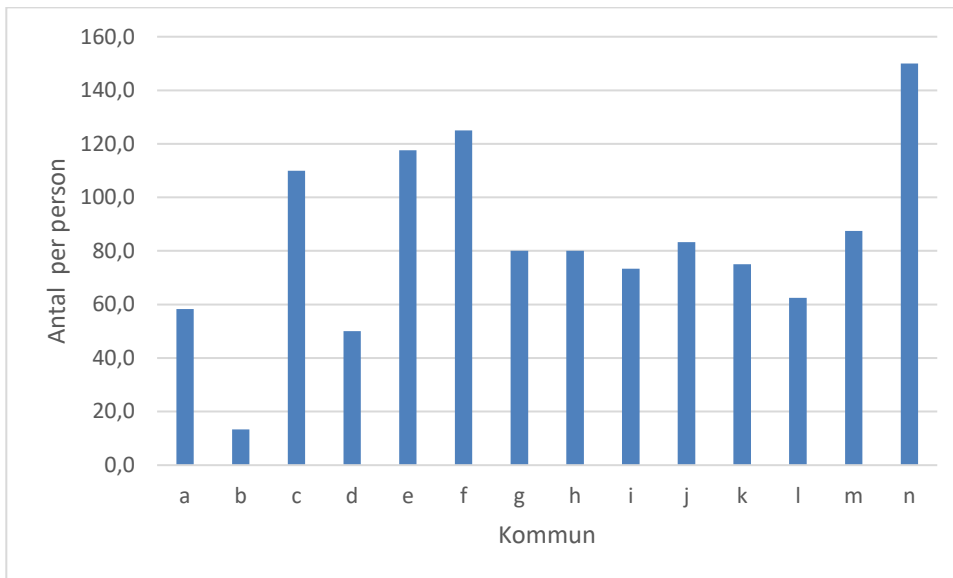

Bild 5. Diagram över hur många bygglov och tillstånd i medeltal per anställd för byggnadstillsynsmyndigheterna i Österbotten.

Det kan konstateras att tillsynsplanen för Österbottens räddningsverk inte är känd bland byggnadstillsynsmyndigheter i Österbotten. Några visste om att den finns och någon hade läst snabbt igenom den.

De flesta byggnadstillsynsmyndigheter i Österbotten anser att processerna är tydliga och att räddningsmyndigheten har en viktig, rådgivande roll i bygglovsprocessen. Många betonar att byggnadstillsynsmyndigheten fattar de slutgiltiga besluten, medan räddningsmyndigheten ger utlåtanden och deltar i olika faser av projektet. Några nämner också att det blivit lättare att förstå rollerna med nya system som t.ex. Lupapiste.

Byggnadstillsynsmyndigheterna i Österbotten anser att hjälp från räddningsmyndigheten behövs oftast vid större och mer komplexa projekt såsom industrier, offentliga byggnader, höghus, skolor, och hallar. Specifika fall som nämns inkluderar byggnader med högre brandklasser, rökutslugningssystem, och särskilda brandsäkerhetskrav. Småhus och mindre byggnader kräver sällan sådan hjälp. Några betonar också behovet av räddningsmyndighetens medverkan vid vissa tekniska installationer som eldstäder och värmecentraler samt vid hantering av farliga kemikalier. Det varierar från projekt till projekt, men gemensamt är att större och mer specialiserade byggprojekt oftast kräver stöd från räddningsmyndigheten.

De flesta byggnadstillsynsmyndigheter i Österbotten har liknande process gällande övervakandet av brister som räddningsmyndigheten konstaterat vid en partiell slutsyn. Räddningsmyndigheten deltar oftast i den partiella slutsynen, där eventuella brister identifieras. Byggnadsinspektören kontrollerar sedan dessa brister vid den slutliga slutsynen för att säkerställa att de har åtgärdats. I vissa fall kan eftergranskning ske på distans, beroende på bristernas allvar. Processen upplevs ibland som bristfällig och kan behöva utvecklas för att bli mer effektiv. I regel godkänns inte slutsynen för byggnaden förrän alla identifierade brister har åtgärdats.

Det finns en bred enighet om att det inte är en bra idé för räddningsmyndigheten att ta betalt för utlåtanden. Många anser att detta skulle minska antalet begärda utlåtanden, försämra brandsäkerheten och samarbete mellan myndigheter, samt leda till att kostnaden i slutändan överförs till kunden genom höjda bygglovsavgifter. Några påpekar att ingen annan myndighet tar betalt för

utlåtanden och att kostnaden skulle påverka små kommuner särskilt negativt. Ett fåtal ser en eventuell möjlighet att fakturera kunden direkt, men överlag bedöms avgiftsbeläggningen som skadlig för både säkerheten och myndighetssamarbetet.

Samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheten fungerar överlag mycket bra. Utlåtanden och svar på frågor ges snabbt, och den öppna dialogen och nära kontakten uppskattas. Räddningsmyndigheten är lätt att nå och fungerar som ett bra bollplank. Tjänsten är professionell och smidig och nya program som t.ex. Lupapiste underlättar processen. Det finns en stark vilja att stödja bättre byggande, och både byggare och byggnadstillsynsmyndigheter får bra service och stöd. Sammanfattningsvis är alla mycket nöjda med samarbetet.

Majoriteten av de intervjuade har inga direkta utvecklingsförslag eller kommentarer. Några önskar dock mer samarbete och fältarbete mellan räddningsmyndigheten och byggnadstillsynsmyndigheten, inklusive fler gemensamma kundbesök och regelbundna möten för att främja samarbetet och dela information. Det finns även önskemål om utbildning, anvisningar på svenska, och en tydlig lista över när räddningsmyndigheten bör vara med på partiella slutsyner. Det påpekas att det ibland är svårt att veta när man ska kalla in räddningsmyndigheten och att information om nya anvisningar skulle vara bra.

Några av byggnadstillsynsmyndigheterna har årliga möten för att diskutera bygglov, tillstånd och gemensamma tolkningar av regler. Utöver dessa träffar hålls regelbunden kontakt via telefon och e-post, ofta för att utbyta erfarenheter och lösa problem. En del byggnadstillsynsmyndigheter håller endast kontakt med andra myndigheter via e-post och telefon. Några nämner också samarbete genom projekt som Pikura för digitalisering av byggnadsinspektionens tjänster. Det finns en strävan att harmonisera tolkningar och byggnadsordningar mellan kommunerna.

Det finns ett brett stöd för att utöka samarbetet mellan Österbottens byggnadstillsynsmyndigheter och räddningsverket. Många anser att gemensamma träffar och diskussioner skulle vara fördelaktiga, särskilt för att harmonisera tolkningar och behandla aktuella ämnen. Flera av de intervjuade ser inga problem med detta och betonar vikten av regelbundna möten. Det påpekas dock att arrangemangen bör vara relevanta och välorganiserade, och det finns en oro för att för stora tillställningar kanske inte skulle vara lika effektiva. Sammanfattningsvis är det en positiv inställning till att stärka samarbetet.

De flesta av de intervjuade är nöjda med det nuvarande samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och räddningsverket och har inga specifika ytterligare kommentarer. Några lyfter fram vikten av räddningsmyndighetens närvaro och stöd, särskilt vid hantering av farliga kemikalier och byggnation i gamla stadskärnor med särskilda brandsäkerhetsutmaningar. Det finns också förslag på utbildningsdagar om byggnaders brandsäkerhet och önskemål om att räddningsmyndigheterna ska kunna delta i användningstillsyner. En kommentar nämner behovet av att förtydliga byggbestämmelsesamlingen i Finland för att minska tolkningsutrymmet.

7 Sammanfattning

I detta stycke görs en sammanfattning av lärdomsprovets två olika delar, räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen och samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och Österbottens räddningsverk.

7.1 Räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen

Räddningsmyndigheten är en central aktör som samverkar med andra myndigheter och byggnadsinspektörer för att säkerställa att byggnader uppfyller höga säkerhetsstandarder. En viktig uppgift är att granska de brandskyddsplaner som ingår i bygglovsansökningar. Dessa planer innehåller detaljerade åtgärder för att förebygga och hantera brandrisker under byggnadens hela livscykel.

I början av bygglovsprocessen är räddningsmyndighetens insatser inriktade på att utvärdera brandsäkerhetsaspekterna i byggnadsprojektet. De granskar ritningar och tekniska specifikationer för att säkerställa att de följer gällande brandsäkerhetsbestämmelser. Dessutom kan de kräva att brandskyddsåtgärder implementeras för att uppfylla säkerhetskraven.

Under byggnadsprocessen fortsätter räddningsmyndigheten att övervaka och inspektera för att säkerställa att brandskyddsåtgärderna implementeras korrekt. De har en rådgivande roll gentemot byggherren och andra aktörer för att säkerställa att alla nödvändiga åtgärder vidtas för att minimera brandrisken och skydda människor och egendom.

Räddningsmyndigheten deltar också i utformningen av utrymningsplaner och övar dessa med de ansvariga parterna. Deras insatser syftar till att säkerställa en snabb och effektiv evakuering vid en eventuell nödsituation. De kan också ge råd om brandsäkerhetsutrustning för att förstärka det passiva och aktiva brandskyddet i byggnaden.

En avgörande aspekt av räddningsmyndighetens roll är att ge utlåtanden till byggnadsinspektören under bygglovsprocessens olika skeden. Dessa utlåtanden baseras på en noggrann bedömning av brandsäkerheten och kan påverka beslutet om bygglov. Räddningsmyndighetens utlåtanden är därför av stor vikt för att säkerställa att byggnader uppfyller alla säkerhetskrav och standarder.

Utöver bygglovsprocessen är räddningsmyndigheten också involverad i att övervaka och inspektera befintliga byggnader för att säkerställa att de fortfarande uppfyller brandsäkerhetskraven. De kan utföra inspektioner och utvärdera eventuella förändringar i byggnaden som kan påverka brandsäkerheten.

Sammanfattningsvis är räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen central för att säkerställa att alla byggnader uppfyller höga brandsäkerhetsstandarder. Genom att granska, övervaka och ge utlåtanden bidrar räddningsmyndigheten aktivt till att minimera brandrisken och skydda människor och egendom i olika byggnadsprojekt.

7.2 Samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och Österbottens räddningsverk

Antalet anställda vid varje byggnadstillsynsmyndighet i Österbotten varierar från en till tolv personer, med olika arrangemang för sekreterare. Antal bygglov per anställd per år varierar mellan 13 till 150 stycken.

Byggnadstillsynsmyndigheterna anser att processerna är tydliga och att räddningsmyndigheten spelar en viktig, rådgivande roll i bygglovsprocessen. Byggnadstillsynsmyndigheten kräver ofta stöd från räddningsmyndigheten i större projekt, såsom industrier och höghus, medan de vid mindre byggnader sällan behöver sådan hjälp. Inspektörer kontrollerar i regel brister som identifieras vid en partiell slutsyn innan den slutgiltiga slutsynen godkänns.

Det råder en bred enighet om att räddningsmyndigheten inte bör ta betalt för utlåtanden, då detta kan minska säkerheten och försämra samarbetet. Samarbetet mellan myndigheterna fungerar generellt mycket bra, med snabb kommunikation och stöd. Den öppna dialogen och nära kontakten uppskattas, och nya system, som t.ex. Lupapiste, underlättar processerna.

Det finns önskemål om mer fältarbete och gemensamma kundbesök samt om utbildning och tydligare anvisningar på svenska. Regelbundna möten och diskussioner mellan myndigheterna anses vara fördelaktiga för att harmonisera tolkningar och behandla aktuella ämnen. Det finns även en stark vilja att utöka samarbetet ytterligare, särskilt genom gemensamma träffar och utbildningsdagar om byggnaders brandsäkerhet.

De flesta är mycket nöjda med det nuvarande samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och räddningsmyndigheten. Det finns ett brett stöd för att stärka samarbetet ytterligare, med fokus på att förbättra byggnaders säkerhet och tydligare byggbestämmelser.

8 Diskussion och förslag på vidareutveckling

Räddningsmyndigheten har en central roll i att förebygga alla typer av olyckor. Styrning och rådgivning utgör en väsentlig del av räddningsverkets arbete för att förhindra olyckor. Samarbete med övriga myndigheter är också en viktig del av detta arbete; tillsammans är man starkare och har större möjligheter att nå framgång. Att identifiera och hantera problem i ett tidigt skede innan olyckor sker är inte bara effektivare utan också mer kostnadseffektivt för både samhället och skattebetalarna.

Under arbetet med detta lärdomsprov har möten med ledande byggnadsinspektörer varit särskilt lärorika, eftersom tidigare kontakter mestadels har skett via e-post och telefon. Efter intervjuerna diskuterades även andra saker gällande arbetet och i vissa fall nya bygglov. Vid intervjuerna var det ibland svårt att få tydliga svar på intervjufrågorna.

För framtida utveckling kunde det vara värdefullt att arrangera utbildningar i brandsäkerhet för alla kommuner. Det skulle också vara bra att satsa på att bibehålla det samarbete som Österbottens räddningsverk har idag med Österbottens byggnadstillsynsmyndigheter.

Eftersom bygglagstiftningen ändras, kommer detta att ge nya möjligheter för räddningsväsendet i framtiden. Bland annat kan data utnyttjas på ett annat sätt än tidigare från de gemensamma databaserna. Det skulle vara skäl att utreda på vilket sätt räddningsväsendet kunde använda sig av de data som finns tillgängliga.

Vid starten av detta lärdomsprov var planen att det skulle ha färdigställts till julen 2022, men på grund av stora förändringar på både arbetsplatsen och privat, blev arbetet försenat. På arbetsplatsen lämnade bland annat min förperson jobbet på räddningsverket. Min förperson fungerade som ett bollplank i ett tidigt skede för detta lärdomsprov och har stött mig under studierna vid Räddningsinstitutet.

Skulle namnen på kommunerna och städerna kommit fram, skulle det ha varit möjligt att noggrannare analysera antal bygglov, tillstånd och personalmängd. T.ex. jämfört med antal invånare, kommunen storlek och byggda kvadratmetrar.

Sammanfattningsvis har arbetet med detta lärdomsprov belyst vikten av förebyggande arbete, samarbete mellan myndigheter, och tidig identifiering av problem för att förbättra samhällets säkerhet och effektivitet.

Källor

Bygglag 751/2023

Erillisverket. 2024. *Virve- ja Virve 2 -sisätilakuuluvuuden toteuttaminen uusissa rakennuksissa ja kohteissa, version 1.8*. Esbo

Erillisverket. www-sida <https://www.erillisverket.fi/virve2-0/> Hänvisat: 29.7.2024

Finlands officiella statistik (FOS): Befolkningsprognos [webbpublikation].

ISSN=1798-5145. Helsingfors: Statistikcentralen [Hänvisat: 5.6.2024].

Åtkomstsätt: <https://stat.fi/sv/statistik/vaenn>

Inrikesministeriet. 2021. PM. Pelastuslain esiselvityshanke – Jaosto 2: Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta. (SM050:00/2019).

Jääskeläinen, L. 2021. *Rakentamislaki ja rakennusvalvonta*. Helsingfors. Kommunförbundet

Lag om ordnande av räddningsväsendet 613/2021

Lag om ändring av räddningslagen 436/2023

Malaska, M., Alanen, M. och Salminen, M. 2022. P0-paloluokan rakennusten palotekninen suunnittelu. Tammerfors. Tampereen yliopisto

Markanvändnings- och byggförordningen 869/1999

Markanvändnings- och bygglagen 132/1999

Miljöministeriet. 2003. *Rakennusten paloturvallisuus & Paloturvallisuus korjausrakentamisessa, Ympäristöopas 39*. Helsingfors: Edita Prima Oy

Miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet 848/2017

Nyman, E. 2022. Pelastusviranomaisen tekemän ohjauksen ja neuvonnan oikeudellinen ja tosiasiallinen velvoittavuus rakennushankkeissa. Vasa. Vasa universitet

Parviainen, J. 2016. *Suuntaviivoja rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon organisoinnille*. Helsingfors. Kommunförbundet.

Pelastustieto. 2021. *Maankäyttö- ja rakennuslaki uudistuu – samalla tarkasteluun viranomaisten suhde rakentamisen sääntelyyn*. www-sida <https://pelastustieto.fi/pelastustoimi/maankaytto-ja-rakennuslaki-uudistuu-samalla-tarkasteluun-viranomaisten-suhde-rakentamisen-saantelyyn/#c84e94d7>, Hänvisat: 15.6.2024

Perustelumuistio 848/2017. *Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017*. Miljöministeriet.

RYHTI – Den byggda miljöns data. www-sida <https://ryhti.syke.fi/sv/information-om-systemet/>, Hänvisat: 20.7.2024

Räddningslagen 379/2011

Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO

Topten. 2020. *Pelastusviranomaisen rooli rakennuslupaprosessissa*, OHJE PALO 01.

Österbottens räddningsverk. 2023. *Riskanalys*

Österbottens räddningsverk. 2024. *Tillsynsplan 2024*

Österbottens välfärdsområde. 2023. *Servicenivåbeslut för Österbottens välfärdsområdes räddningsväsende*

Bilaga 1

I bilaga 1 presenteras svaren på intervjuerna från alla byggnadstillsynsmyndigheter. Eftersom kommun eller stad inte är relevant för undersökningen, presenteras resultaten nedan utan namn.

1. Hur många jobbar på er byggnadstillsyn?

- a. Två sekreterare, tre inspektörer och från 2024 kommer en projektanställd.
- b. Yksi rakennustarkastaja ja jaettu sihteeri.
- c. En inspektör.
- d. Fem anställda och en projektanställd varav tre är inspektörer och två sekreterare.
- e. En byggnadsinspektör och en sekreterare som jobbar 70 %.
- f. Två personer, en byggnadsinspektör och en sekreterare.
- g. Yksi rakennustarkastaja ja jaettu sihteeri. Rakennustarkastaja toimii samalla ympäristösihteerinä.
- h. En byggnadsinspektör, en biträdande byggnadsinspektör och en delad sekreterare.
- i. En byggnadsinspektör och en sekreterare på deltid.
- j. Totalt tre årsverken. En byggnadsinspektör, 50 % biträdande byggnadsinspektör, en kanslist på fulltid och en kanslist på 50 %.
- k. Totalt tre stycken. En byggnadsinspektör, en biträdande byggnadsinspektör och en sekreterare.
- l. Yhteensä 12 kpl, joista yksi rakennustarkastaja, kolme valmistelijaa, neljä tarkastajaa, kaksi lupa-assistenttia, yksi sihteeri ja yksi rekisterinpitäjä.
- m. Fyra stycken totalt, varav tre byggnadsinspektörer och en kanslist.
- n. Två stycken inspektörer.

2. Ungefär hur många bygglov och tillstånd handlägger ni varje år?

- a. Cirka 350 st per år totalt.
- b. Noin 20 kpl per vuosi yhteensä.
- c. Cirka 40 st bygglov och 70 st tillstånd, totalt 110 st per år
- d. År 2023 hade vi 320 st. Lite över 300 st per år är normalt.
- e. Cirka 200 st per år. År 2022 var det 250 st totalt.

- f. Cirka 200-300 bygglov och tillstånd per år.
- g. Normaaliveusi 120 kpl. Vuonna 2023 oli alle 70 kpl.
- h. Cirka 200 st per år.
- i. Cirka 100-120 st per år.
- j. Totalt cirka 250 per år. Alltid varit under 300 st per år.
- k. Ungefär 200-250 st per år. År 2022 hade vi totalt 250 st.
- l. Noin 750 kpl per vuosi.
- m. Ungefär 300-400 st per år.
- n. Cirka 300 st. År 2022 hade vi 227 st, år 2019 270 st och år 2021 311 st.

3. Är ni bekant med Österbottens räddningsverks tillsynsplan?

- a. Inte bekant
- b. Ei ole tuttu
- c. Vet att den finns och var, men har inte läst grundligt igenom.
- d. Obekant. Någon gång har jag bläddrat i den.
- e. Inte bekant.
- f. Inte bekant med den.
- g. Olen lukenut nopeasti läpi.
- h. Inte bekant.
- i. Ej bekant.
- j. Den låter bekant, men kan inte säga mer.
- k. Inte bekant.
- l. Ei.
- m. Jag har läst den någon gång för länge sen då den kom per e-mail.
- n. Bekant, men inte insatt.

4. Är räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen klar?

- a. Jo, den är klar. Planerare verkar inte allt förstå räddningsmyndighetens roll i bygglovsprocessen.

- b. Minun mielestäni on.
- c. Jo, den känns klar och vi får bra hjälp av räddningsmyndigheten.
- d. Den känns klar och den fungerar bra.
- e. Jo, den känns klar. Räddningsmyndigheten ger främst råd.
- f. Det känns riktigt bra. Det känns som en trygghet att kunna fråga om utlåtanden i större projekt och att räddningsverket kan delta i partiella slutsynen.
- g. On aika lailla selkeä. Pelastusviranomainen toimii lausunnon antajana ja asiantuntijana palo- ja pelastusasioissa.
- h. Den är klar. Byggnadstillsynsmyndigheten har möjlighet att begära utlåtanden av räddningsmyndigheten på bygglov. Men det är byggnadstillsynsmyndigheten som i slutändan bestämmer.
- i. Jag tycker att den känns klar.
- j. Den är nog klar. Med ändringen till Lupapiste har det blivit lättare med rollerna och att begära utlåtanden.
- k. Jo. Räddningsmyndigheten har en rådgivande roll och kan ge utlåtanden på bygglov och delta vid slutsyner. I slutändan är det byggnadstillsynsmyndigheten som beslutar.
- l. Rooli on selkeä. Pelastusviranomaiset ovat tärkeitä rakennusvalvonnalle sekä lupaprosessissa että rakennuksen käyttöönotossa.
- m. Ganska klart. Räddningsmyndigheten ger utlåtanden vid behov och deltar vid behov i slutsyn. I vissa fall kunden räddningsmyndigheten delta i stommsyn, eftersom man då ser bättre konstruktionerna och kan påverka innan byggprojektet är klart.
- n. Känns klar. Byggnadstillsynen beslutar och räddningsverket säger sin syn på saken.

5. I vilka typer av projekt behöver ni experthjälp gällande brandsäkerhet?

- a. Vid industrier, affärsbyggnader och höghus behövs oftast hjälp. Småhus, radhus och parhus behövs inte.
- b. Jos paloluokka nousee P2:ksi tai P1:ksi ja P0:ksi. Myös jos rakennuksessa on savunpoistojärjestelmä tai sammutusjärjestelmä. Joskus tontin rajan lähellä rakentaminen voi olla haastavaa. Kuntaan tulossa isoja teollisuusrakennuksia, mihin luultavasti tarvitaan apua.
- c. Främst industribyggnader i vissa fall med utrymningsvägar och brandsektioneringar i övriga byggnader.

- d. Större projekt och i projekt med specialfrågor. Vanligtvis i industrier och offentliga byggnader.
 - e. I princip i alla projekt i dagsläget. Men främst större projekt, offentliga byggnader, industrier och hallar.
 - f. Skolor, daghem, stora ladugårdar, stora hallar och samlingsbyggnader. Jag funderar öve om räddningsmyndigheten borde vara med på partiell slutsyn vid bastur och eldstäder. Jag skulle gärna ta emot en uppdaterad lista över vilka objekt räddningsmyndigheten själv tycker att de borde vara med på.
 - g. Isommat rakennuskohteet ja julkiset tilat. Joskus myös pienempiä kohteita.
 - h. I mer komplexa fall som har att göra med brandsäkerhet. T.ex. vid avstånd och olika brandsektioneringar.
 - i. Varierar från projekt till projekt. Främst industribyggnader, vindkraft och offentliga byggnader.
 - j. Främst industrier, djurstall, höghus, stora hallar, solcellsparker, vindkraft och jordbruk. Oftast behövs ingen hjälp med småhus och fritidsboenden.
 - k. Vid stora industrier, offentliga byggnader, stora jordbruk, P1-brandklass byggnader. Personmängden och räddningsvägar kan vi också behöva hjälp med.
 - l. Isot kohteet, erityiset kohteet missä on esim. vaaralliset kemikaalit ja täydennysrakentamiskohteet.
 - m. Värmecentraler, skolor, offentliga byggnader, industrier, hallar och företag. Även om den t.ex. finns brandmur eller något mer krävande på brandsäkerheten.
 - n. Oftast större komplexa och i vissa fall vid mindre byggnader. Men det varierar från fall till fall.
6. Hur övervakar ni att konstaterade brister avhjälpas vid en slutsyn där räddningsmyndigheten deltagit?
- a. Lite bristfälligt. Byggnadsinspektören väntar oftast på protokollet från räddningsmyndigheten innan byggnadstillsynsmyndighetens protokoll färdigställs. Räddningsmyndigheten deltar på partiella slutgranskningen och vid byggnadens slutgranskning kontrollerar byggnadsinspektören att bristerna som konstaterats i räddningsmyndighetens protokoll har blivit avhjälpda. Processen borde utvecklas.
 - b. Puutteet, mitkä pelastusviranomaisen on todennut, kirjataan käyttöönottotarkastuspöytäkirjaan ja nämä puutteet tarkistetaan lopputarkastuksessa. Joskus myös palotarkastaja on pyydetty mukaan lopputarkastukseen, riippuen puutteiden vakavuudesta.
 - c. Räddningsmyndigheten deltar oftast i den partiella slutsynen. Senare vid slutsynen kontrollerar byggnadsinspektören att bristerna blivit avhjälpda.

- d. Räddningsmyndigheten deltar vid den partiella slutsynen och eventuella brister kontrolleras av byggnadsinspektören vid slutsynen. Om brister konstateras vid slutsynen följs de upp.
- e. Räddningsmyndigheten deltar i den partiella slutsynen och eventuella brister kontrolleras vid slutsynen.
- f. Räddningsmyndigheten deltar i regel på partiella slutsynen. Vid slutsynen tas räddningsmyndighetens protokoll med och går igenom för att kontrollera att bristerna har blivit avhjälpta av kunden.
- g. Pelastusviranomainen osallistuu yleensä osittaiseen loppukatselmukseen. Puutteet tarkistetaan loppukatselmuksessa ja loppukatselmus ei mene läpi, jos puutteita ei ole korjattu. Jos osittaisessa loppukatselmuksessa on todennettu vakavia puutteita, rakennusta ei voida ottaa käyttöön.
- h. Det beror lite på hur allvarliga bristerna har varit. Vi gör eftertillsyn också genom t.ex. via foton på e-post.
- i. I vissa fall förrättas en eftergranskning och det kan göras på distans med att t.ex. skicka in bilder. Sättet eftergranskningen görs på beror på hur allvarliga bristerna är. Oftast kallas räddningsmyndigheten på partiell slutsyn och eventuella brister kontrolleras senare på slutsynen.
- j. Räddningsmyndigheten deltar vid den partiella slutsynen och vid slutsynen kontrolleras att bristerna blivit avhjälpta. Byggnadstillsynsmyndighetens protokoll skrivs med samma anmärkningar som räddningsmyndigheten har konstaterat. Vid jordbruk som söker om stöd är det lätt att få åtgärdat eventuella brister.
- k. Räddningsmyndigheten kallas på partiell slutsyn och eventuella brister kontrolleras på slutsynen.
- l. Pienet puutteet kirjataan pöytäkirjaan ja hyväksytty loppukatselmus on ehdollinen. Kun kyseessä ovat suuremmat puutteet, kirjataan käynti osittaiseksi loppukatselmukseksi ja loppukatselmus tehdään, kun puutteet ovat korjattu.
- m. Räddningsmyndigheten deltar i partiella slutsynen och eventuella brister kontrolleras på slutsynen. Slutsynen godkänns först då bristerna blivit fixade.
- n. Vi strävar till att räddningsmyndigheten deltar vid den partiella slutsynen, på detta vis kan eventuella brister kontrolleras vid slutsynen. Om räddningsmyndigheten deltar direkt i slutsynen, kontrolleras inte eventuella brister.

7. Hur ser ni på om räddningsmyndigheten skulle börja ta betalt för utlåtanden?

- a. Anser att det är onödigt. Med utlåtanden förbättras framtida övervakning och eventuella problem. Räddningsmyndighetens utlåtanden på bygglov förbättrar både byggnadstillsynsmyndighetens och räddningsmyndighetens jobb. Inga övriga myndigheter, både interna och externa, tar betalt för utlåtanden.

- b. Jos ruvetaan perimään maksua lausunnoista, jättää luultavasti pienet kunnat lausuntopyynnöt lähettämättä. Tämä heikentää paloturvallisuutta.
- c. Beror på nivån på kostnaden. Troligen börjar byggnadstillsynsmyndigheten fråga efter färre utlåtanden. Eventuellt skulle kunden eller byggaren i slutändan betala för kostnaden. Slutprodukten skulle inte bli bättre.
- d. Avgiften skulle flyttas till kunden genom att höja på bygglovsansökans avgift. Begäran om utlåtande skulle troligen minska, vilket påverkar negativt på brandsäkerheten.
- e. Absolut nej. Tröskeln att begära utlåtanden skulle bli högre och det skulle finnas risk för att något "slinker" igenom. Om avgift tas för utlåtanden, kommer eventuellt bygglovstaxan att höjas.
- f. Jag tycker man kunde ta betalt av kunden, eftersom det är dennes säkerhet det gäller. Nya bygglagen kommer att göra det svårare att få betalt av kunder i framtiden, vilket leder till ett inkomstbortfall. Det skulle inte vara bra för framtiden om räddningsmyndigheten skulle ta betalt av byggnadstillsynen.
- g. Vastustan. On kuitenkin kyseessä viranomaisyhteistyö. Jos otettaisiin maksu, voi yhteistyö vaarantua ja vähentyä.
- h. Om räddningsmyndigheten börjar ta betalt kommer det att frågas efter mindre utlåtanden. Avgiften skulle i slutändan flyttas över till bygglovsavgiften. Slutresultatet skulle bli att man prutar på säkerheten och försämrar samarbetet mellan myndigheterna och kunden blir lidande.
- i. Jag anser att utlåtanden mellan myndigheter ska vara kostnadsfria. Om en avgift tas är det kunden som hamnar att betala den i slutändan.
- j. Är det ens möjligt? Om en myndighet begär om utlåtande av en annan myndighet, ska väl utlåtandet besvaras? Om det lyckas så kommer avgiften att krävas av kunden, vilket ökar kostnaden för bygglovet.
- k. Det beror på summan. Byggnadstillsynsmyndigheten kommer att fakturera kunden i efterhand. Kan fungera, men det kommer att dra ner på utlåtandebegäran till räddningsmyndigheten, vilket straffar sig i längden.
- l. Viranomaisten kesken normaalilausunnoista ei otettaisi maksua.
- m. Ingen bra idé. Det skulle inte gynna myndighetssamarbetet. Kan man ens fakturera för myndighetssamarbete?
- n. Jag förstår varför ni skulle vilja ta betalt, men ser gärna att fakturering inte genomförs. Eftersom det troligen kommer att påverka byggnadstillsynsmyndighetens verksamhet eller antal utlåtandeförfrågningar.

8. Vad fungerar enligt er bra?

- a. Egentligen är det ingenting som inte fungerar. Allt fungerar bra. Utlåtanden fås om de begärs, frågor svaras på och gemensamma tillsynsbesök har fungerat bra. Räddningsmyndigheten fungerar som ett bra bollplank. Vi är jättenöjda med samarbetet.
- b. Hyvä, avoin, ammattimainen ja asiallinen keskusteluyhteys rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen välillä.
- c. Jourhavande brandinspektör är bra och man får svar av räddningsmyndigheten relativt snabbt.
- d. Samarbetet är bra och personligt. Räddningsverket är lätt nåbara. Byggnadstillsynen har alltid fått bra service och bra stöd.
- e. Alltid bra service. Alla frågor besvaras snabbt. Samarbetet fungerar jättebra. Det går även bra att diskutera olika saker.
- f. Samarbetet under den senaste tiden har varit väldigt bra. Snabba utlåtanden och allt har fungerat smidigt.
- g. Saa aina asiantuntija lausuntoja ja vastauksia kysymyksiin nopeasti.
- h. Relativt snabb betjäning.
- i. I överlag bra samarbete. Får snabbt svar på frågor.
- j. Smidig process. Via Lupapiste kan man begära utlåtanden och får snabba svar. Utlåtandena är klara och tydliga i alla ärenden. Vid akutlägen får man snabbt svar på mail och telefon.
- k. Utlåtanden på bygglov, närvaro vid behövliga syner och övrig hjälp fungerar bra.
- l. Yhteistyö toimii todella hyvin. Hyvin asiantuntevaa ja asiallista ohjausta. Vakaa tahto ohjata parempaan rakentamiseen rakentavasti.
- m. Öppen dialog, nära och bra service till både byggare och byggnadstillsynsmyndigheten. Informationen går båda vägarna vid större projekt, vilket är bra. Vi är jättenöjda med samarbetet.
- n. Helheten fungerar precis som den ska. Väldigt tacksam och väldigt nöjd. Bra stöd av räddningsmyndigheten både till bygglov och vid syner.

9. Vad kunde man utveckla?

- a. I dagsläget kommer jag inte på något akut.
- b. Ei tule mieleen mitään.
- c. Inget speciellt att lyfta fram.
- d. Utbildning och genomgång av tillsynsplanen.

- e. Det skulle vara bra att räddningsmyndigheten skulle delta i mera fältarbete med byggnadstillsynsmyndigheten. Då kunde räddningsmyndigheten ge råd på plats. Flera kundbesök skulle också vara bra.
 - f. Inga förslag. Man får alltid snabbt svar.
 - g. Enemmän yhteistöitä pelastusviranomaisen kanssa olisi hyvä. Nyt hoidetaan pääsääntöisesti kaikki etänä. Olisi hyvä, jos järjestettäisiin tapaamisia ja sitä kautta saataisiin jaettua tietoja.
 - h. För kort erfarenhet för att kunna säga något.
 - i. Anvisningar som kommer borde finnas också på svenska.
 - j. Det kan ibland vara svårt att veta när man ska kalla med räddningsmyndigheten på partiell slutsyn. Det skulle vara bra att få någon typ av lista med olika objekt, på vilka räddningsmyndigheten vill delta. Det skulle också vara bra om räddningsmyndigheten kunde informera om nya anvisningar t.ex. via e-mail.
 - k. Gemensamma träffar med byggnadstillsynerna och räddningsverket skulle vara bra. Dessa skulle fungera som bra info-tillfällen.
 - l. Säännöllisiä tapaamisia missä voidaan käydä läpi esimerkkejä ja edistää yhteistyötä.
 - m. Det skulle vara bra om räddningsmyndigheten skulle delta i stommsyn. Vid vissa fall tar kunden kontakt med byggnadstillsynen direkt som i sin tur bollar vidare kunden till räddningsverket. Det skulle vara bra om planerare skulle veta att man kan kontakta räddningsverket direkt.
 - n. Inga förslag. Inga kommentarer.
10. Gör ni samarbete med någon annan kommuns byggnadstillsynsmyndighet? På vilket sätt?
- a. Årligen återkommande inspektörsträffar med sex intilliggande kommuner. Vid träffarna och via telefon diskuteras behandling av bygglov och tillstånd.
 - b. Keskusteluyhteys lähikuntien rakennustarkastajille.
 - c. Kontakt med närliggande kommuner via telefon och e-mail. Ofta vid speciella byggnader om man vet att det finns liknande i andra kommuner.
 - d. Telefonkontakt med flera olika byggnadstillsyner i hela landet.
 - e. Cirka två gånger per år ordnas träffar med de sex intilliggande kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter. Vid tillfällena går olika fall igenom och olika tolkningar jämförs. Utöver träffarna bollar olika tolkningar per e-post.
 - f. Inget samarbete på det viset, men kontakt med andra byggnadstillsynsmyndigheter sker regelbundet.

- g. Jaetaan tietoja kuntien kesken. Enemmän viereisen maakunnan kuntien kanssa kuin omassa maakunnassa. Kysellään jos on ollut samanlaisia tyyppejä ja miten ollaan asia ratkaistu ja kysellään myös mielipiteitä. Kerran vuodessa on etä-palaveri muiden naapuri maakunnan kuntien kanssa.
 - h. Träffar årligen med de sex intilliggande kommunerna. Utöver träffarna hålls kontakt med samma byggnadstillsynsmyndigheter via telefon och e-post regelbundet.
 - i. Utbyte av erfarenheter vid eventuella problem. Stöter jag själv på problem brukar jag kontakta andra byggnadstillsynsmyndigheter.
 - j. Vi träffas årligen med de intilliggande kommunernas byggnadstillsyner. Vi strävar till att få tolkningar och byggnadsordningar så jämligt som möjligt mellan kommunerna.
 - k. Vi samarbetar med de intilliggande kommunernas byggnadstillsyner. Vi träffas en gång per år och utöver detta har vi e-postkontakt. Sen är vår kommun med i ett projekt med kommuner från hela Finland. Projektet heter Pikura – Digitalisering av byggnadsinspektionens tjänster.
 - l. Omien verkkojen kautta ja tapaamisia rakennusvalvontojen kesken.
 - m. Inte direkt samarbete. Diskussion via e-post och telefon till andra byggnadstillsynsmyndigheter sker.
 - n. Vi har en gemenskap med de intilliggande kommunerna och vi träffas en gång per år. Vi samarbetar om det dyker upp problem. Dessutom har vi dialog med en annan kommun.
11. Skulle det finnas behov att utöka samarbetet mellan alla Österbottens byggnadstillsynsmyndigheter och räddningsverket?
- a. Jo, det skulle vara bra. Ser inga problem. Förslagsvis skulle det ordnas någonstans i mitten av landskapet. Det skulle vara bra för nya inspektörer att gå igenom t.ex. tolkningar. Det skulle vara ett jättebra att ordna något liknande.
 - b. Kyllä, kannatan.
 - c. Det skulle vara bra. Allt samarbete är bra. Alla myndigheter borde behandla kunder på samma sätt och kraven borde vara samma
 - d. Det skulle vara bra att utöka samarbetet med t.ex. gemensamma träffar.
 - e. Det skulle vara jättebra att utöka samarbetet. Det skulle också vara bra att träffas och diskutera.
 - f. Jo, det skulle nog finnas behov och det skulle vara vettigt. Man kunde fundera över om det blir för stort med alla kommuner. Det skiljer sig trots allt lite mellan landsbygd och städer.
 - g. Olisi kyllä hyvä idea.

- h. Det skulle vara bra att ha regelbundna träffar och diskutera.
- i. Det skulle vara bra att kunna samlas och diskutera med andra byggnadstillsynsmyndigheter. Räddningsverket skulle absolut ha en roll i detta.
- j. Eventuellt skulle det vara bra. För stor tillställning är inte heller bra. Men med relevant information skulle det säkert ge något. Tanken är god.
- k. Det skulle vara bra. T.ex. genom att träffas och gå igenom ett aktuellt ämne.
- l. Olisi hyvä.
- m. Det skulle vara positivt. Någon gång under åren 2014-2015 ordnades ett liknande tillfälle som var bra med info från räddningsverket och kommunförbundet.
- n. Det skulle vara bra att lära känna varandra och utöka samarbetet. T.ex. gå igenom anvisningar och diskutera dessa skulle vara bra.

12. Finns det något annat ni vill lyfta fram?

- a. Som samarbetet fungerar nu så är jag nöjd. Räddningsmyndighetens närvaro är viktig.
- b. Vanhan kaupungin rakentaminen ja rakennuksien läheisyys toisiin rakennuksiin on erityispiirre ja yleensä on vaikeuksia suhtautua paloturvallisuuteen ja miten sen saa nostettua.
- c. Samarbetet fungerar bra och man får svar på det man vill veta.
- d. Det är viktigt att upprätthålla kontakten mellan byggnadstillsynsmyndigheterna och räddningsverket.
- e. Inget speciellt att lyfta fram. Ser gärna att samarbetet fortsätter på samma nivå som tidigare.
- f. Det är bra att räddningsverket ger stöd vid hantering av farliga kemikalier. Slutsyn vid vindkraftverk kunde funderas över om räddningsmyndigheten vill delta.
- g. Ei muita nostoja.
- h. Inget speciellt.
- i. Inget övrigt att lyfta fram.
- j. Inga övriga kommentarer.
- k. Samarbetet fungerar bra. Inget annat att lyfta fram.
- l. Koulutuspäivä esim. rakennuksien paloturvallisuudesta pelastuslaitokselta olisi hyvä. Toivotaan että pelastusviranomaiset pysyvät mukana käyttöönottokatselmuksissa.

- m. Inget att tillägga.
- n. Byggbestämmelsesamlingen borde förtydligas, eftersom det för för mycket rum för tolkningar.